

หลักสูตรประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา
ภาควิชาพระพุทธศาสนา
คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ชื่อหลักสูตร

- ๑.๑ ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา
๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Certificate Program in Buddhism.

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

- ๒.๑ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาไทย
๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : ประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา
๒.๑.๒ ชื่อย่อ : ป.พศ.
๒.๒ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ
๒.๒.๑ ชื่อเต็ม : Certificate Program in Buddhism.
๒.๒.๒ ชื่อย่อ : Cert. in Buddhism.

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ปรัชญาและความเป็นมาของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง สำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป มหาวิทยาลัย มีปณิธานอันมั่นคงในการที่จะเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการด้านต่างๆที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษย มุ่งมั่นใน

การทำหน้าที่เป็นแหล่งให้การศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้บริการความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในด้านการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ จึงได้เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนาขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา โดยมุ่งพัฒนาคุณลักษณะของพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่พึงประสงค์ คือ มีศรัทธาความเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนให้มีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาการพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๕.๑ เพื่อผลิตพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตรให้มีความรู้ ความเข้าใจ วิชาการทางพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักการทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

๕.๒ เพื่อผลิตพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตร ให้เป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนและสังคม สามารถพัฒนาจิตใจและสติปัญญา เพื่อดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีปกติสุข

๕.๓ เพื่อผลิตพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตร ให้มีความรักและความหวงแหนในพระพุทธศาสนา รวมทั้งมีศรัทธาอุทิศตนและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

๖. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา

๖.๑ เป็นพระภิกษุสามเณรที่สำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือ

๖.๒ เป็นคฤหัสถ์ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นเอกหรือ

๖.๓ เป็นคฤหัสถ์ที่สำเร็จการศึกษาในภาคบังคับของรัฐ

๗. วิธีการคัดเลือกผู้เข้าศึกษา

ให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๘. ระบบการศึกษา

ใช้ระบบหน่วยทวิภาค (Semester Credit System) โดยแบ่งเวลาการศึกษาในปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาคือ

ภาคการศึกษาที่หนึ่ง (First Semester) มีเวลาศึกษาไม่ต่ำกว่า ๑๕ สัปดาห์

ภาคการศึกษาที่สอง (Second Semester) มีเวลาศึกษาไม่ต่ำกว่า ๑๕ สัปดาห์

๙. วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาจำแนกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ ๑ การศึกษาแบบทางไกล กำหนดให้นักศึกษา/ผู้เรียนได้ศึกษาในรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยอาศัยสื่อการเรียนการสอนในลักษณะของสื่อประสมเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ตำราเรียน สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออินเทอร์เน็ต โดยนักศึกษา/ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของการศึกษาแบบทางไกลที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกำหนดได้แก่

- ๑) การเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาแบบทางไกล
- ๒) การศึกษาข้อมูลรายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๓) การเข้าสู่การเรียนการสอนผ่านสื่อที่เกี่ยวข้อง
- ๔) การเรียนเสริมกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำรายวิชา อย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๒ ครั้ง
- ๕) การสอบวัดผลประเมินผลตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกำหนด

ประเภทที่ ๒ การศึกษาแบบภาคปกติ กำหนดให้นักศึกษา/ผู้เรียนได้ศึกษาในชั้นเรียนภาคปกติ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี โดของ โคม

๑๐. ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๑ ปี หรือต้องไม่ต่ำกว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติ แต่อย่างมากไม่เกิน ๒ เท่าของระยะเวลาการศึกษาปกติของหลักสูตร

๑๑. การลงทะเบียนเรียน

กำหนดให้ลงทะเบียนไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิต และไม่เกิน ๑๒ หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษา ส่วนการศึกษาภาคฤดูร้อนให้ลงทะเบียนได้ไม่เกิน ๔ หน่วยกิต สำหรับรายวิชาที่ลงทะเบียนโดยไม่นับหน่วยกิตให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดแผนการสอน

๑๒. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี โดของ โคม และโดยเกณฑ์ทั่วไป คือ

๑๒.๑ ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นิสิต/ผู้เรียนได้ลงทะเบียนไว้ในแต่ละภาคการศึกษา

๑๒.๒ กรณีการศึกษาแบบภาคปกติ นิสิต/ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียน ในแต่ละรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด ในภาคการศึกษานั้น จึงจะมีสิทธิเข้าสอบในรายวิชานั้น

๑๒.๓ กรณีการศึกษาแบบทางไกล นิสิต/ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากตำราเรียน และสื่อที่เกี่ยวข้อง และต้องผ่านการเรียนเสริมกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ประจำรายวิชาแล้วอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๒ ครั้ง

๑๒.๔ การประเมินผลการศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ให้มีผลการศึกษาระดับ (Grade) และค่าระดับ (Grade Point) ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐๐
ดีมาก (Very Good)	B+	๓.๕๐
ดี (Good)	B	๓.๐๐
ค่อนข้างดี (Very Fair)	C+	๒.๕๐
พอใช้ (Fair)	C	๒.๐๐
ค่อนข้างพอใช้ (Quite Fair)	D+	๑.๕๐
อ่อน (Poor)	D	๑.๐๐
ตก (Failed)	F	๐

ทั้งนี้ เกณฑ์คะแนนต่ำสุดที่ถือว่าผ่านในรายวิชานั้นๆคือ ระดับ D

๑๒.๕ สำหรับรายวิชาที่ลงทะเบียนโดยไม่นับหน่วยกิตนั้น การประเมินผลการศึกษา กำหนดให้เป็น ๒ ลักษณะ คือ S (ผ่าน) และ U (ไม่ผ่าน) คือ

๑๒.๖ นิสิต/ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีคุณสมบัติคือ

ก. สอบได้หน่วยกิตสะสมครบตามหลักสูตรเข้าศึกษาภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่า ของเวลาการศึกษาตามหลักสูตร และมีค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่าค่าระดับ ๒.๐๐

ข. ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน/ฝึกภาคปฏิบัติตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

ค. มีความประพฤติดี

ง. ไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

๑๓. โครงสร้างหลักสูตร

เพื่อพัฒนาศักยภาพของนิสิต/ผู้เรียน ที่มีพื้นฐานความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่แตกต่างกัน และเพื่อการขยายโอกาสการศึกษาพระพุทธศาสนาให้กับพระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไปมีโอกาสได้รับการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน จึงกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาที่สอดคล้องกับศักยภาพของนิสิต/ผู้เรียนตามคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาโดยมีการจำแนกกลุ่มวิชาออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑) **กลุ่มวิชาสำหรับพระภิกษุสามเณรผู้สำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก** กลุ่มวิชานี้เน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและภาคปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาให้กับพระภิกษุสามเณรในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พุทธธรรมและความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของพระพุทธศาสนาในโลกปัจจุบัน

๒) **กลุ่มวิชาสำหรับคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นเอก** กลุ่มวิชานี้เน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและภาคปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาให้กับผู้เรียนที่เป็นคฤหัสถ์ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตและการเสริมสร้างความเข้าใจทางพระพุทธศาสนาในมิติที่หลากหลาย

๓) **กลุ่มวิชาสำหรับคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาในภาคบังคับของรัฐ** กลุ่มวิชานี้เน้นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและภาคปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาให้กับคฤหัสถ์ทั่วไปที่สนใจวิชาการทางพระพุทธศาสนา ความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับสังคมไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม

โดยมีรายวิชาจำนวน ๒๔ หน่วยกิต ประกอบด้วย

๑. วิชาบังคับ	จำนวน ๑๘	หน่วยกิต
๑.๑ วิชาแกน	จำนวน ๑๔	หน่วยกิต
๑.๒ วิชาเฉพาะด้าน	จำนวน ๔	หน่วยกิต
๒. วิชาเลือก	จำนวน ๖	หน่วยกิต
	รวม จำนวน ๒๔	หน่วยกิต

๑. กลุ่มวิชาบังคับ จำนวน ๑๘ หน่วยกิต

๑.๑ **กลุ่มวิชาแกน** นิสิต/ผู้เรียนทุกกลุ่มวิชาจะต้องศึกษา จำนวน ๑๔ หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

พศ. ๐๐๑	ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๐๒	พระไตรปิฎกเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๐๓	หลักธรรมในพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

พศ. ๐๐๔	ธรรมเนียมในชีวิตประจำวัน	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๐๕	ศาสนาทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๐๖	ธรรมเนียมปฏิบัติ ๑	๒ (๑-๒-๔)
พศ. ๐๐๗	ธรรมเนียมปฏิบัติ ๒	๒ (๑-๒-๔)

๑.๒ กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน นิสิต/ผู้เรียนจะต้องศึกษาโดยจำแนกตามกลุ่มวิชาหรือวุฒิ การศึกษาของแต่ละบุคคล จำนวนด้านละ ๔ หน่วยกิต ดังนี้

ก. รายวิชาสำหรับพระภิกษุสามเณรผู้สำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก

พศ. ๐๐๘	การเผยแผ่พุทธธรรม	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๐๙	พระพุทธศาสนาในโลกปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)

ข. รายวิชาสำหรับคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นเอก

พศ. ๐๑๐	วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๑	แนวคิดและผลงานของปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

ค. รายวิชาสำหรับคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาในภาคบังคับของรัฐ

พศ. ๐๑๒	พระพุทธศาสนากับสังคมไทย	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๓	เทศกาลและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)

๒. กลุ่มวิชาเลือก จำนวน ๖ หน่วยกิต

พศ. ๐๑๔	พุทธจริยศาสตร์	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๕	พุทธศิลป์	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๖	ธรรมบทศึกษา	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๗	พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๘	พระพุทธศาสนากับเศรษฐศาสตร์	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๑๙	พระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทย	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๒๐	พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๒๑	พระพุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๒๒	พระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์	๒ (๒-๐-๔)
พศ. ๐๒๓	ศึกษาอิสระทางพระพุทธศาสนา	๒ (๑-๒-๔)

๑๔. คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา จำนวน ๒๔ หน่วยกิต

๑๔.๑ กลุ่มวิชาบังคับ

๑๔.๑.๑ กลุ่มวิชาแกน

พศ. ๐๐๑ ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ๒ (๒-๐-๔)
(History of Buddhism)

ศึกษาประวัติ ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในยุคสมัยต่างๆ ความสำคัญ และลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา การเผยแผ่ของพระพุทธศาสนาไปยังนานาประเทศ อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ รวมทั้งศึกษาบทบาทและและองค์กรทางพระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน

พศ. ๐๐๒ พระไตรปิฎกเบื้องต้น ๒ (๒-๐-๔)
(Introduction of Tipitaka)

ศึกษาพัฒนาการ ประวัติ ความเป็นมาของคัมภีร์พระไตรปิฎก โครงสร้าง เนื้อหาสาระสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาพระไตรปิฎก รวมทั้งประวัติความเป็นมาของพระไตรปิฎกในประเทศไทย

พศ. ๐๐๓ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ๒ (๒-๐-๔)
(Principles of Buddhism)

ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการศึกษาหลักธรรมที่สำคัญเช่น สิกขา ๓ ไตรลักษณ์ อริยสัจ ๔ เบญจขันธ์ โพธิปักขิยธรรม ปฏิจจนุปบาท มงคล ๓๘ กรรม ๑๒ สังสารวัฏและนิพพาน เป็นต้น

พศ. ๐๐๔ ธรรมะในชีวิตประจำวัน ๒ (๒-๐-๔)
(Dhamma in Daily life)

ศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ในมิติต่างๆ เช่น การพัฒนาชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา ชีวิตกับความตาย ความเป็นไปของชีวิต และธรรมะเพื่อการพัฒนาสังคม เป็นต้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและแก้ปัญหาชีวิต

พศ. ๐๐๕ ศาสนาทั่วไป ๒ (๒-๐-๔)
(Religions)

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ หลักคำสอน พิธีกรรม และจุดมุ่งหมายของศาสนาต่างๆ รวมทั้งศึกษาอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อสังคมโลก วิธีการเผยแผ่ศาสนาและความร่วมมือระหว่างศาสนาต่าง ๆ ในประเทศไทย

(วิลาส ญาณวโร) พุทธธรรม ของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) พุทธวิทยา ของนายพร รัตนสุวรรณ เป็นต้น

พศ. ๐๑๑ แนวคิดและผลงานของปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา ๒ (๒-๐-๔)
(Concept and Works of Buddhist Scholars)

ศึกษาประวัติ แนวคิด และผลงานของนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาทั้งใน
สังคมไทยและนานาชาติ ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การพัฒนาสังคมและการเสริมสร้างความ
สงบสุขต่อสังคมโลก

พศ. ๐๑๒ พระพุทธศาสนากับสังคมไทย ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Thai Society)

ศึกษาประวัติ ความเป็นมา บทบาท และอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อ
สังคมไทย การใช้หลักพุทธธรรมพัฒนาชีวิตและการพัฒนาสังคม แนวโน้มของความเชื่อ วัฒนธรรม
ประเพณี และการปฏิบัติตนของชาวพุทธในปัจจุบัน

พศ. ๐๑๓ เทศกาลและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhist Festival and Traditions)

ศึกษาเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาของภูมิภาคต่างๆ และ
สังคมไทย โดยสามารถวิเคราะห์ความหมาย คุณค่าของเทศกาลและพิธีกรรมที่มีต่อการพัฒนาสังคม
ในมิติต่างๆ รวมทั้งสามารถปฏิบัติตามพิธีกรรมทางพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๑๔.๒ กลุ่มวิชาเลือก

พศ. ๐๑๔ พุทธจริยศาสตร์ ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhist Ethics)

ศึกษาแนวคิดและหลักการทางจริยศาสตร์ของพระพุทธศาสนา ที่เกี่ยวกับคุณค่าแห่ง
พฤติกรรม เกณฑ์ตัดสินความดี-ความชั่ว จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิต เพื่อเป็นพื้นฐานในการตอบปัญหา
ทางจริยศาสตร์และปัญหาศีลธรรมในสังคม

พศ. ๐๑๕ พุทธศิลป์ ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhist Arts)

ศึกษาพัฒนาการ ปรัชญาธรรมทางวัตถุและความงามของศิลปะทางพระพุทธศาสนา
ทั้งในประเทศอินเดียและในประเทศไทยที่มีความสัมพันธ์กับสกุลศิลปะสมัยต่างๆ จนเกิดเป็นสกุล

ศิลปะในประเทศไทย โดยสามารถศึกษาทั้งในเชิงพุทธลักษณะและศิลปะไทย จากประติมากรรม จิตรกรรม และสถาปัตยกรรมในสังคมไทย

พศ. ๐๑๖   ธรรมบทศึกษา   ๒ (๒-๐-๔)
(Dhammapada Studies)

ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย โครงสร้าง และหลักธรรมที่ปรากฏในธรรมบท โดยเน้นศึกษาถึงบริบททางสังคม วัฒนธรรม แนวคิดเชิงเศรษฐกิจ และอิทธิพลของธรรมบทที่มีต่อสังคมไทย

พศ. ๐๑๗   พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์   ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Science)

ศึกษาแนวคิด ความหมาย ขอบข่าย และวิธีการแสวงหาความจริงของพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบหลักการทางพระพุทธศาสนากับทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีสัมพัทธภาพ ทฤษฎีควอนตัมฟิสิกส์ ทัศนะของนักวิทยาศาสตร์ที่มีต่อพระพุทธศาสนา และความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

พศ. ๐๑๘   พระพุทธศาสนากับเศรษฐศาสตร์   ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Economics)

ศึกษาแนวคิด ความหมาย ขอบข่าย และวิธีการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าของเศรษฐศาสตร์และพระพุทธศาสนา วิเคราะห์หลักธรรม ทฤษฎีหลักทางเศรษฐศาสตร์ที่ปรากฏในคำสอนทางพระพุทธศาสนา จริยธรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์แนวพุทธศาสนากับเศรษฐศาสตร์ทั่วไป รวมทั้งศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พศ. ๐๑๙   พระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทย   ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Thai Wisdom)

ศึกษาแนวคิด ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา รวมทั้งความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับภูมิปัญญาไทยทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และศิลปวัฒนธรรม

พศ. ๐๒๐   พระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน   ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Sustainable Development)

ศึกษาแนวคิดและหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากลโดยเน้นกระบวนการของการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนา

มนุษย์ ธรรมชาติ เทคโนโลยี และสังคม รวมทั้งการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม

พศ. ๐๒๑ พระพุทธศาสนากับสิทธิมนุษยชน ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Human Right)

ศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญและกฎหมายของไทยว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิมนุษยชนของนานาชาติอารยประเทศ รวมทั้งการนำแนวคิดและหลักการด้านสิทธิมนุษยชนไปประยุกต์ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

พศ. ๐๒๒ พระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์ ๒ (๒-๐-๔)
(Buddhism and Social Works)

ศึกษาแนวคิด ความหมาย ขอบข่าย หลักการ รูปแบบ และวิธีการด้านสังคมสงเคราะห์ในพระไตรปิฎก โดยเน้นการศึกษาพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้าตามแนวโลกัตถจริยา รวมทั้งบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการสังคมสงเคราะห์ต่อสังคมไทย

พศ. ๐๒๓ ศึกษาอิสระทางพระพุทธศาสนา ๒ (๑-๒-๔)
(Independent Study on Buddhism)

ศึกษาค้นคว้า วิจัย ปัญหาและประเด็นสำคัญในทางพระพุทธศาสนาจากภาคสนาม ที่สามารถประยุกต์ใช้ในกิจการทางพระพุทธศาสนา โดยความเห็นชอบและการควบคุมดูแลของอาจารย์ประจำวิชา/อาจารย์ที่ปรึกษา

๑๕. จำนวนนิสิต (เฉพาะการเรียนแบบภาคปกติ)

จำนวนนิสิต	ปีการศึกษา				
	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖
นักศึกษาใหม่	๓๐	๓๕	๔๐	๔๕	๕๐
สำเร็จการศึกษา	๓๐	๓๕	๔๐	๔๕	๕๐
รวม	๓๐	๓๕	๔๐	๔๕	๕๐

สำหรับนิสิต/ผู้เรียนที่ศึกษาแบบทางไกล รับจำนวนภาคการศึกษาละ ไม่เกิน ๕๐๐ รูป/คน

๑๖. แผนการเรียนประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา

๑๖.๑ แผนการเรียนสำหรับพระภิกษุสามเณรผู้สำเร็จการศึกษา นักธรรมชั้นเอก

ปี/ภาคเรียน	รายวิชา	หน่วยกิต	หมายเหตุ
ปีที่ ๑ ภาค ๑	พศ. ๐๐๑ ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๒ พระไตรปิฎกเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๓ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๔ ธรรมะในชีวิตประจำวัน	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๖ ธรรมภาคปฏิบัติ ๑	๒ (๑-๒-๔)	บังคับ
	วิชาเลือก ๑ รายวิชา	๒ (๒-๐-๔)	เลือก
ปี/ภาคเรียน	รายวิชา	หน่วยกิต	หมายเหตุ
ปีที่ ๑ ภาค ๒	พศ. ๐๐๕ ศาสนาทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๘ การเผยแผ่พุทธธรรม	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๙ พระพุทธศาสนาในโลกปัจจุบัน	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๗ ธรรมภาคปฏิบัติ ๒	๒ (๑-๒-๔)	บังคับ
	วิชาเลือก ๒ รายวิชา	๒ (๒-๐-๔)	เลือก

๑๖.๒ แผนการเรียนสำหรับคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาธรรมศึกษาชั้นเอก

ปี/ภาคเรียน	รายวิชา	หน่วยกิต	หมายเหตุ
ปีที่ ๑ ภาค ๑	พศ. ๐๐๑ ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๒ พระไตรปิฎกเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๓ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๔ ธรรมะในชีวิตประจำวัน	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๖ ธรรมภาคปฏิบัติ ๑	๒ (๑-๒-๔)	บังคับ
	วิชาเลือก ๑ รายวิชา	๒ (๒-๐-๔)	เลือก
ปีที่ ๑ ภาค ๒	พศ. ๐๐๕ ศาสนาทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๑๐ วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๑๑ แนวคิดและผลงานของปราชญ์- ทางพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๗ ธรรมภาคปฏิบัติ ๒	๒ (๑-๒-๔)	บังคับ
	วิชาเลือก ๒ รายวิชา	๒ (๒-๐-๔)	เลือก

๑๖.๓ แผนการเรียนสำหรับคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาในภาคบังคับของรัฐ

ปี/ภาคเรียน	รายวิชา	หน่วยกิต	หมายเหตุ
ปีที่ ๑ ภาค ๑	พศ. ๐๐๑ ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๒ พระไตรปิฎกเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๓ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๔ ธรรมะในชีวิตประจำวัน	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๖ ธรรมภาคปฏิบัติ ๑	๒ (๑-๒-๔)	บังคับ
	วิชาเลือก ๑ รายวิชา	๒ (๒-๐-๔)	เลือก
ปี/ภาคเรียน	รายวิชา	หน่วยกิต	หมายเหตุ
ปีที่ ๑ ภาค ๒	พศ. ๐๐๕ ศาสนาทั่วไป	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๑๒ พระพุทธศาสนากับสังคมไทย	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๑๓ เทศกาลและพิธีกรรมทาง- พระพุทธศาสนา	๒ (๒-๐-๔)	บังคับ
	พศ. ๐๐๗ ธรรมภาคปฏิบัติ ๒	๒ (๑-๒-๔)	บังคับ
	วิชาเลือก ๒ รายวิชา	๒ (๒-๐-๔)	เลือก

๑๗. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๗.๑ พระภิกษุ สามเณร พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไปมีโอกาสได้รับการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ในสังคมปัจจุบัน

๑๗.๒ ได้มีการขยายโอกาสการศึกษาพระพุทธศาสนาให้กับบุคลากรทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีศรัทธาความเลื่อมใส ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตมีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

๑๗.๓ ได้มีการเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาที่เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ และประชาชนทั่วไป

๑๗.๔ ได้มีการพัฒนาและยกระดับการเรียนรู้วิชาการทางพระพุทธศาสนาให้มีความเข้มข้นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๘. งบประมาณ

๑๘.๑ งบประมาณจากการดำเนินการตามแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณของมหาวิทยาลัย

๑๘.๒ งบประมาณสนับสนุนจากการลงทะเบียนของนิสิต/ผู้เรียนซึ่งเป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย เพื่อใช้เป็นค่าตอบแทนอาจารย์ผู้สอนประจำ อาจารย์พิเศษ ค่าวัสดุในการเรียนการสอน รวมถึงค่าบำรุงกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

๑๙. สถานที่ อุปกรณ์การสอน และห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า

๑๙.๑ อาคารเรียน ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะพุทธศาสตร์ วัฒนธรรม และวัดศรีสุदारาม กรุงเทพมหานคร วิทยาเขต หรือห้องเรียนอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้เปิดทำการเรียนการสอน

๑๙.๒ สื่อการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดทำขึ้นเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ตำราเรียน สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่เชื่อมโยงกับสถาบันทางพระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศ

๑๙.๓ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่ใกล้เคียง

๒๐. คณะกรรมการบริหารหลักสูตร

๒๐.๑ คณบดี คณะพุทธศาสตร์	ที่ปรึกษา
๒๐.๒ รองคณบดี คณะพุทธศาสตร์	ประธานกรรมการ
๒๐.๓ หัวหน้าภาควิชาพระพุทธศาสนา	รองประธานกรรมการ
๒๐.๔ หัวหน้าภาควิชาศาสนาและปรัชญา	กรรมการ
๒๐.๕ หัวหน้าภาควิชาบาลีและสันสกฤต	กรรมการ
๒๐.๖ ดร.อติเทพ ผาธา	กรรมการและเลขานุการ
๒๐.๗ พระมหาสมเกียรติ กิตติญาโณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒๑. อาจารย์ประจำหลักสูตร

พระเมธีรัตนดิลก	พระราชปัญญามาธิ
พระญาณสุนทร	พระสมภาร สมภาโร
พระมหาวรชัย ดิสุสเทโว	พระมหาสุริโย อุดมเมธี
พระมหาสุทิตย์ อากาศโร	พระมหาสมพงษ์ คุณาภิโร
ดร.เสนาะ ผดุงนัทร	ดร.อติเทพ ผาธา
ผศ.เฉลียว รอดเขียว	อาจารย์คำพันธ์วงศ์เสนห์
อาจารย์มั่นเสือสูงเนิน	อาจารย์สุเทพ พรหมเลิศ
อาจารย์แสวง นิลลามา	อาจารย์อิทธิพล แก้วพิลา
อาจารย์ไกรวุฒิ มะโนรัตน์	อาจารย์พิพัฒน์ คงประเสริฐ